

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

Навчально-науковий інститут мистецтв

**Кафедра методики викладання образотворчого і декоративно-прикладного
мистецтва та дизайну**

**СИЛАБУС
ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА**

«Кольорознавство»

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський)
Освітня програма Середня освіта «Образотворче мистецтво»
Спеціальність 014 «Середня освіта»
Спеціалізація: 014.12 «Образотворче мистецтво»
Галузь знань 01 Освіта/Педагогіка

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол №1
від «4» вересня 2023 р.

м. Івано-Франківськ – 2023р.

1. Загальна інформація	
Назва освітнього компонента	Кольорознавство
Викладач (-і)	Дяків Марія Володимирівна
Контактний телефон Викладача	+38 0679586553
Е-mail викладача	maria.dyakiv@pnu.edu.ua
Формат освітнього компонента	офлайн/онлайн
Обсяг освітнього компонента	3 кредити ЄКТС, 90 годин
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua/
Консультації	Четвер, 15.00-16.00
2. Анотація до освітнього компонента	
<p>Предметом вивчення навчальної дисципліни «Кольорознавство» є наука про якості та властивості кольору, які застосовуються в різних напрямках творчої діяльності. Володіння знаннями про основні характеристики кольору допоможуть майбутнім педагогам в організації та проведенні занять з образотворчого мистецтва. Саме тому знання, отримані при вивченні курсу, знайдуть практичне застосування при опануванні профільюючих дисциплін, передбачених навчальним планом, таких як живопис, композиція, графіка, декоративно-прикладне мистецтво тощо. На етапі професійної діяльності художнє розуміння кольору сприятиме удосконаленню майстерності у різних видах мистецтва. Отож, всебічне розуміння художніх якостей та властивостей кольору є невід’ємною складовою процесу навчання студентів мистецьких спеціальностей.</p> <p>Матеріал навчального курсу містить системний аналіз якостей та властивостей кольору у площинних зображеннях. Актуальним є методично-розроблений теоретично-практичний підхід, що опирається на закони і закономірності кольорознавства. У результаті вивчення дисципліни студенти повинні займатись розробкою конкретно-теоретичних і науково-виробничих задач прикладного характеру, що визначається специфікою відповідного напрямку вищої освіти.</p> <p>Вивчення навчальної дисципліни сприяє в опануванні студентами вмінь та навичок подачі кольорової композиції натурного зображення, подекуди складних колористичних систем візуальних композицій. У Законі України “Про вищу освіту” передбачено, що наукова, науково-технічна та інноваційна діяльність у вищих навчальних закладах є невід’ємною складовою освітньої діяльності і провадиться з метою інтеграції наукової, освітньої і виробничої діяльності в системі вищої освіти. Тому, окреслене коло питань є важливим для засвоєння та набуття практичних навичок студентами.</p>	
3. Мета та цілі освітнього компонента	
<p>Основна мета запропонованого курсу полягає у вивченні теоретичних основ науки про колір, місця і ролі кольору в українському та світовому образотворчому мистецтві й застосуванні набутих знань у практичній роботі. Теоретична частина охоплює питання з історії розвитку предмету кольорознавства, а також основ кольорознавства (Світло і колір. Функції світла. Ахроматичні й хроматичні кольори. Колірний тон. Світлість. Насиченість. Спектральні та похідні кольори. Систематика кольорів. Сприймання кольору. Явище контрасту тощо.). Практичні заняття допоможуть майбутнім педагогам у формуванні естетичних смаків і уподобань дітей, а також у розвитку глибшого розуміння природи кольору, його естетичної цінності, розуміння українського національного мистецтва, що є складовою частиною світового мистецтва. Важливість кольору та його позиції у мистецтві є</p>	

очевидними і для його вивчення художниками, науковцями укладені методи та принципи, розроблені теоретичні засади гармонійних кольорових поєднань, а також правила змішування кольорових відтінків.

Основними **цілями** вивчення теоретичного матеріалу є наукове засвоєння, вивчення кольору з огляду на знання історії та застосування художніх характеристик кольору. Обрана методологія дисципліни полягає у вивченні та апробації кольору в системі впорядкування кольорових композицій згідно якостей та властивостей.

Теоретично-науковий матеріал спрямований на засвоєння та необхідне використання законів кольорознавства у навчально-творчій діяльності студентів при виконанні практичних завдань, в яких: виведено колір, як зображально-виражальний засіб, що підпорядкований законам (фізичним, біологічним, оптичним, психологічним, естетичним); кольору властива зображальна умовність та інформативна функція; колір - художній метод; колір - основа мистецтва живопису; колір - засіб формотворення. Завдяки запропонованим лекціям студенти у повному обсязі ознайомлюються з теорією кольору, де виведено основні етапи розвитку та найбільш важливі аспекти сприйняття кольору художниками, науковцями різних епох.

Відповідно до вимог освітньої програми студенти повинні:

знати:

- теоретичні відомості про історію та основи кольорознавства;
- досягнення та наукові розробки у сфері кольорознавства, як українських так і зарубіжних вчених;

- на чому базується кольорознавство, на основі яких наук (оптика, математика, фізіологія, психологія, філософія, естетика, теорія історії мистецтв, етнографія, археологія) розглядаємо колір як явище культури і художній засіб образотворчого мистецтва;

- закони та принципи кольорознавства;

- поняття: хроматичні і ахроматичні кольори, світлість, насиченість, колірний тон, систематика кольорів, колірна гармонія, контраст, асоціативна відповідність кольору і форми;

вміти :

- на практиці застосовувати теоретичні відомості. Досягнути майстерності при виконанні поставлених завдань;

- теоретично обґрунтовувати основи кольорознавства;

- систематизувати й класифікувати естетичні оцінки кольору, психологічний вплив, символіку, асоціації, гармонії кольору, а також висвітлювати особливості кольорових поєднань в образотворчому мистецтві різних регіонів України;

- виконувати поставлені викладачем завдання з кольорознавства;

- на практиці застосовувати теоретичні закони кольорознавства;

- розвивати естетичний смак при опрацюванні поставлених завдань.

4. Програмні компетентності та результати навчання

Інтегральна компетентність.

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі у галузі середньої освіти, що передбачає застосування теоретичних знань і практичних умінь із наук предметної спеціальності, педагогіки, психології, теорії та методики навчання і характеризується комплексністю та невизначеністю умов організації освітнього процесу на рівні базової середньої освіти.

Загальні компетентності

ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу, до застосування знань у практичних ситуаціях.

ЗК2. Знання й розуміння предметної області та професійної діяльності.

Фахові компетентності, спільні для всіх предметних спеціальностей.

ФК1. Здатність застосовувати систематизовані наукові знання в професійній діяльності відповідно до предметної спеціальності.

ФК2. Здатність забезпечувати навчання учнів державною мовою; формувати та розвивати їх мовно-комунікативні уміння і навички в області предметної спеціальності.

ФК3. Здатність виявляти й окреслювати мету та завдання педагогічної діяльності, здійснювати проектування процесів навчання й виховання учнів з урахуванням їх вікових та індивідуальних особливостей, освітніх потреб і можливостей; добирати та застосовувати ефективні методики й

технології навчання, виховання й розвитку учнів.

ФК8. Здатність до суб'єкт-суб'єктної (рівноправної та особистісно зорієнтованої) взаємодії з учнями в освітньому процесі, залучення батьків до освітнього процесу на засадах партнерства.

ФК9. Здатність аналізувати власну педагогічну діяльність та її результати, здійснювати самооцінку і самокорекцію своїх професійних якостей.

Компетентності предметної спеціальності (ПК) 014.12 Середня освіта (Образотворче мистецтво).

ПК2. Здатність застосовувати знання термінології традиційних та цифрових видів образотворчого мистецтва в освітній, науковій і художньо-творчій діяльності.

ПК3. Здатність до оволодіння методологією образотворчої діяльності й засвоєння основ художньої майстерності.

ПК5. Здатність добирати ефективні для художньо-творчого розвитку учнів форми, методи, засоби і технології студіювання образотворчого мистецтва.

ПК7. Здатність застосовувати сучасні дослідницькі методи в образотворчій та художньо-педагогічній діяльності.

ПК8. Здатність до глибокого засвоєння аксіології образотворчого мистецтва й аналізу його національних рис у контексті традиціоналізму і новаторства.

ПК9. Здатність створювати безпечні умови діяльності суб'єктів художньо-педагогічного процесу в мистецько-освітньому середовищі.

ПК10. Здатність до організації, проведення й оцінки результативності навчально-творчих практик, виховних заходів та виставок творів образотворчого мистецтва.

Програмні результати навчання

Програмні результати навчання (РН), спільні для всіх предметних спеціальностей.

РН2. Демонструвати вміння навчати учнів державною мовою; формувати та розвивати їх мовно-комунікативні уміння і навички засобами навчального предмета та інтегрованого навчання.

РН7. Застосовувати систематизовані наукові знання в професійній діяльності відповідно до предметної спеціальності, оперувати базовими категоріями та поняттями предметної області спеціальності.

РН9. Застосовувати сучасні інформаційно-комунікаційні та цифрові технології у професійній діяльності.

Програмні результати навчання для предметної спеціальності (ПРН) 014.12 Середня освіта (Образотворче мистецтво).

ПРН2. Володіти поняттєво-термінологічним тезаурусом образотворчого мистецтва, психологією художньої творчості та художньою педагогікою.

ПРН3. Уміти знаходити й опрацьовувати візуальні і літературні джерела та ефективно використовувати їх в мистецько-освітній, науковій і художньо-творчій діяльності.

ПРН4. Уміти аналізувати особливості образного ладу, композиційної побудови та специфіку виражальних і техніко-виконавських засобів творів образотворчого мистецтва.

ПРН5. Володіти технологією роботи з традиційними і сучасними матеріалами образотворчого мистецтва та основами художньої майстерності.

ПРН7. Уміти графічно, колористично і пластично декорувати предмети ужиткового мистецтва.

ПРН8. Володіти інформаційними технологіями художньо-педагогічної комунікації та образотворення.

ПРН12. Володіти педагогічним малюнком та демонстраційним обладнанням, дидактичним матеріалом унаочнення уроків образотворчого мистецтва.

5. Організація навчання

Обсяг освітнього компонента

Вид заняття	Загальна кількість годин
Лекції	4
Практична робота	26
Самостійна робота	60

Ознаки освітнього компонента			
Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний/вибірковий
1	014 «Середня освіта»	1	нормативний

Тематика освітнього компонента

Тема	кількість год.		
	лекції	практичні заняття	сам. роб.
Тема 1. Теорії кольору. Кольоровий спектр, як універсальна схема подачі кольорів за якостями та властивостями.	2		
Тема 2. Якості та властивості кольору. Взаємозв'язок кольору зі світлом.	2		
Тема 3. Композиція кольорового спектру з поетапним розташуванням кольорів та їх відтінків згідно якостей та властивостей. Виконання завдання в хроматичній та ахроматичній гаммі.		4	15
Тема 4. Композиція нюансу кольору. Пошук оптимально-гармонійного нюансного поєднання.		2	
Тема 5. Композиція контрасту кольору. Виконання вправ на різні види контрасту кольору.		2	15
Тема 6. Поверхнево просторові якості кольору. Композиції на локальні та предметні кольорові поєднання.		4	15
Тема 7. Кольорові гармонії. Вправи на створення кольорових гармоній.		4	15

6. Система оцінювання освітнього компонента

Загальна система оцінювання освітнього компонента	Вид контролю – екзамен Максимальна кількість балів – 100. Практичні заняття – 30 балів, Контрольна робота – 25 балів; Тестові завдання – 20 балів Самостійна робота / індивідуальне/творче завдання – 25.
Вимоги до письмових робіт	Контрольна робота – 25 балів Тестові завдання – 20 балів Самостійна робота – 25.
Практичні заняття	Максимальна оцінка – 45 балів
Умови допуску до підсумкового контролю	Виконання 50 % завдань
Підсумковий контроль	Форма контролю - екзамен; Форма здачі – комбінована (усна, письмова).

7. Політика освітнього компонента

1. Викладання курсу та взаємодія із здобувачем вищої освіти ґрунтуються на ряді положень та принципів академічної доброчесності, що регламентують діяльність здобувачів вищої освіти та науково-педагогічних працівників: Кодекс честі Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника; Положення про Комісію з питань етики та академічної доброчесності Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника; Положення про запобігання академічному плагіату в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника.

Ознайомитися з цими положеннями та документами можна за посиланням

<https://pnu.edu.ua/положення-про-запобігання-плагіату/>

2. Пропуски практичних занять відпрацьовуються. Здобувач вищої освіти зобов'язаний відпрацювати пропущене заняття відповідно до «Порядку організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника» (введено в дію наказом ректора №799 від 26.11.2019 р.; із внесеними змінами наказом № 309 від 19 травня 2023 р.).

3. Порядок та організація контролю знань здобувачів вищої освіти визначаються «Положенням про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника» введеного в дію наказом ректора № 447 від 24 липня 2015 р.; із внесеними змінами наказом ректора № 417 від 03 липня 2023 р.) https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2023/08/polozgenia-pro-osp_7-redaktsia.pdf та «Порядку організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника» (введено в дію наказом ректора №799 від 26.11.2019 р.; із внесеними змінами наказом № 309 від 19 травня 2023 р.) <https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2023/05/otzinnuvannja-uspishnosti.pdf>.

4. Неформальна освіта зраховується згідно «Положення про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника» <https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2022/11/neformalna-osvita.pdf>

8. Рекомендована література

Основна література:

1. Бойчук В.М. Практичне кольорознавство: методичні рекомендації. Луцьк: Твердиня, 2011. 30 с.
2. Життя у кольорі / Ребекка Етвуд. Пер. з англ. Юлії Максимейко. Київ: ArtHuss, 2020. 272 с.
3. Кириченко М. А., Кириченко І. М. Основи образотворчої грамоти. 2-е вид., перероб. і доп. Київ: Вища школа, 2002. 190с.
4. Кольорознавство. Колір у декоративно-прикладному мистецтві й дизайні: навч. посіб. Київський національний ун-т культури і мистецтв, Миколаївський філіал Київського національного ун-ту культури і мистецтв. Київ: Іліон ; Миколаїв: [б.в.], 2008. 156 с.
5. Корницька Л. Кольорознавство в мистецькій освіті // Актуальні питання гуманітарних наук. Педагогіка. Вип 52, том 2, 2022. С 153 – 158.
6. Кравець В. Й. Світлотональність у живописі // Вісник Харківської державної академії дизайну і мистецтв: зб. наук. пр. Харків: ХДАДМ, 2008. №5. С. 61 – 64.
7. Лотошинська Н. Д., Івахів О. В. Теорія кольору та кольороутворення. Навчальний посібник. Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2014. 204 с.
8. Мигаль С.П., Татіївський П.М., Савін В.М., Кузуб І.В. Колір в предметному середовищі: Навчальний посібник. Київ: ДАКККіМ, 2004. 104 с.
9. Печенюк Т. Кольорознавство. Київ: Грані-Т, 2009. 191 с.
10. Прищенко С.В. Кольорознавство: навчальний посібник. 3-тє вид., випр. і доповн. Київ: Видавничий дім «Кондор», 2018. 436 с., 32 іл.
11. Прокопович Т. Основи кольорознавства: навч. посіб. Луцьк: Волинський національний університет ім. Лесі Українки, 2022. 124 с.

12. Уїльям Хогарт Про красу / [пер. з англ. Л. І. Зимовець]. Київ: Мистецтво, 1978. 223 с.
13. Шестобуз О. С. Кольорознавство: навч.-метод. посіб. Чернів. нац. ун-т ім. Ю.Федьковича. Чернівці: Чернівецький нац. ун-т, 2011. 100 с. : табл.

Додаткова література:

1. Гаркін, П. Шляхи розвитку фахового кольорознавства в дизайні. Вісник КНУТД, 2015. №6. С. 245–251.
2. Колір у народному та декоративно-прикладному мистецтві України. URL: Колір у декоративному мистецтві – Академія кольору – теорія: https://koloristika.in.ua0t_kdm
3. Кольорознавство: Євген Демченко про те, як працює колір. URL: <https://archive.chytomo.com/news/kolorovedennya-yevgen-demchenko-pro-te-yak-pracyuye-kolir>
4. Крижанська. О.Яким буває червоне? Мистецтво та освіта, 2001. №2. С. 22–23.
5. Кулешова С. Г. Кольорознавство: методичні вказівки до лабораторних робіт для студентів напряму підготовки «Технологія виробів легкої промисловості» (спеціалізація «Моделювання швейних виробів»). Хмельницький: ХНУ, 2015. 53 с.
6. Туманов І. М. Рисунок, живопис, скульптура : теоретико-методологічні основи комплексного навчання. Львів: Аверс, 2010. 496 с.
7. Федун С. І., Лепко Н. І. Образотворче мистецтво в таблицях. Словник мистецьких термінів Тернопіль: Навчальна книга-Богдан, 2012. 48с.

Викладач: Дяків Марія Володимирівна,

доцент кафедри методики викладання
образотворчого і декоративно-
прикладного мистецтва та дизайну